

Nieuwsbrief

2020-14

29-5-2020

In deze nieuwsbrief:

- Maatregelen bestuur rond heropening Perspectief
- Opdrachten Martin Heijnen
- Naschilderen van foto's, vervolg discussie Ton Rota
- Kunstbeschuwing nr. 7 Maria Heideveld
- Berichtje van Thea
- Opdrachten Fré Ham
- Houtgroep in actie

Het bestuur laat de leden het volgende weten:

OPENSTELLING PERSPECTIEF

De buitenactiviteiten van Perspectief zijn al weer rustig aan gestart.

Per 2 juni zijn er ook binnen weer mogelijkheden.

Een aantal leden hebben ons gezegd dat ze het nog even aankijken en dat begrijpen we. Het is zelfs wel fijn om rustig op te starten in deze coronatijd.

Hoe gaat het de komende tijd en wat verwachten we van u als u komt?

1. We houden ons aan de richtlijnen van regering en RIVM; dat betekent dat u alleen komt als u gezond bent.
2. Hans Roodzant en Gert-Jan Schouten hebben onze lokalen zo ingericht, dat de **voorgeschreven afstand** bewaard blijft. Dat betekent dat u wel een vaste plaats kiest. **Er zijn 6 plekken per lokaal**, dus in atelier 1 met twee lokalen maximaal 12 personen. Overschrijdt de groep de maximale aantallen, dan moet het naastgelegen lokaal erbij genomen worden. U kunt vaak ook naar buiten. Voor verreweg de meeste groepen is er voldoende ruimte. We zullen de komende tijd bekijken of er voor bepaalde groepen aanvullende afspraken nodig zijn.
3. Tot 1 september kan het zijn dat er géén begeleider is voor je groep. Dit hangt van de persoonlijke situatie of de keuze van de docent zelf af. Een aantal begeleiders wil meteen aan de slag, anderen hebben om verschillende redenen hun bedenkingen.. De indeling is zo gemaakt, dat er **voldoende ruimte is voor de begeleider**. Voor de begeleiders ligt op naam een persoonlijk gelaatsscherm klaar, dat de begeleiders zelf mee naar huis nemen.

4. Aanwezigheid begeleiders

De onderstaande begeleiders van onze groepen hebben ons verteld, dat zij de komende weken tot aan de zomervakantie aanwezig zullen zijn:

Eric Beets, Martin Heijnen, Maria Heideveld, Anja Jonker, Kitty Meijering, Dora Overmars, Afke Spaargaren, Sabine IJzinga en Ada van Wonderen.

Bij de overige begeleiders laat de persoonlijke en thuissituatie dat vóór de zomervakantie nog niet toe. Er zijn wel mogelijkheden voor begeleiding op afstand, maar dat kan iedere groep apart regelen.

5. Afspraken:

- a. **Handen desinfecteren bij binnenkomst:** er hangt een dispenser voor handgel in de gang, gebruikt u die allemaal bij binnenkomst. Gert-Jan vult de dispenser
- b. **Koffie/thee:** om besmettingen te voorkómen zetten we geen koffie en thee. Dit voorkomt geloop, maar ook besmetting door natte theedoeken of een verkeerd afgewassen kopje. U kunt koffie/thee wel van huis meebrengen voor eigen gebruik. De koffiezetapparaten en kopjes zijn opgeborgen. In het verlengde hiervan, geen traktaties uitdelen.
- c. U kunt wel **water drinken**, daarvoor staan kartonnen wegwerpbekertjes. Gebruik papieren tissues en gooi ze na gebruik zelf in de vuilnisbak.
- d. **Toiletgebruik:** gaat zelf zoveel mogelijk thuis. Op de WC staat ook desinfecterende gel en tissues. De achterste WC is buiten gebruik, omdat daar geen fonteintje is.
- e. **Ventilatie:** Probeer de lokalen goed te ventileren. Zet minstens 1, maar liefst zoveel mogelijk van de bovenramen open. Doe ze weer dicht als je 's avonds de laatste bent die weggaat.

We hopen dat we zo weer op een verantwoorde manier creatief kunnen zijn. Laten we het met elkaar proberen te doen.

Als er aanvullende zaken nodig zijn, laat dat dan weten aan Adri Floris of Hans Roodzant.

Schroom niet om de ander erop aan te spreken als die zich niet aan de regels houdt en je je er niet prettig bij voelt. Tenslotte willen we allemaal op een gezonde manier weer fijn creatief aan het werk bij ons Perspectief!

We hopen dat vanaf 1 september alles weer aan de slag kan onder dan nader te bepalen voorwaarden.

Oplossing ruimteprobleem door abstractgroep

Het bestuur heeft verheugd kennis genomen van het volgende bericht van Carola Bosscher van de abstractgroep:

Naar aanleiding van alle veranderingen ivm het corona virus heb ik overleg gehad met de abstractgroep. In overleg met Eric Beets en de groep hebben we het plan opgevat de groep in tweeën te splitsen. We blijven wel schilderen op donderdagmiddag . De eerste groep gaat schilderen van 12.30 tot 14.30 uur en de tweede groep van 15.00 tot 17.00 uur.

Eric zal beide groepen begeleiden.

Het enige punt is wel dat de donderdagochtendgroep op tijd het pand zal moeten verlaten.

Oefeningen Martin Heijnen

Voor het tekenen en schilderen heb ik een voorbeeld stilleven in zwart wit.

Mocht je tijd en zin hebben om dit aan te vatten; het is geen romantisch stilleven, meer een constructie van geometrische vormen met weinig kleur.

Heb geen vooroordeel dat dit saai is; het tekenen/schilderen zelf maakt het werkstuk interessant, niet het onderwerp; zoek daarom een manier van werken (materiaal/techniek/kleur/handschrift) die aangenaam is.

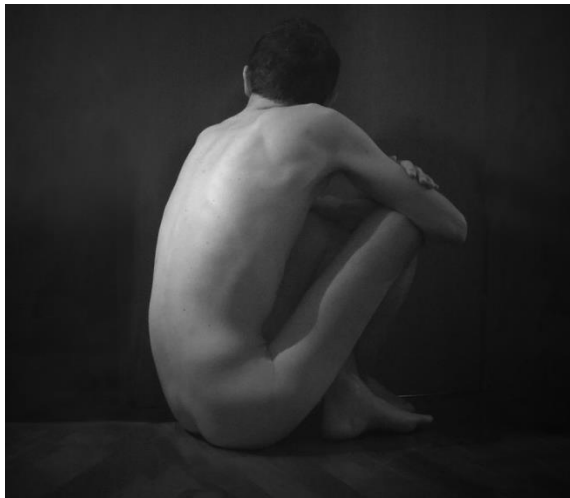
Je kan een uitsnede maken van het stilleven om een eigen compositie bepalen. Het voorbeeld heeft een duidelijke lichtval van boven. Je bent dus vrij in de verwerking van het stilleven (kleur, techniek, vormgeving).

Mocht je een uitdaging zoeken; zet de vormen/vlakken snel en losjes met een breed penseel of spons waterig op (acryl-papier in grijs tonen), daarna met een kleiner penseel en eventueel in kleur details aanbrengen.

Blijf overzicht houden over hoe het totaal beeld eruit ziet, pas aan / verander waar nodig zodat een goed 'beeld' ontstaat naar eigen maatstaven.

Voor het modeltekenen een voorbeeld van een manlijke torso, waarbij iets van spieren zichtbaar zijn. Het 'mannelijke' is vooral gespierder, brede schouders, hoekiger, krachtiger; t.o.v. het 'vrouwelijke'; zachter, brede heupen, ronder, vloeiender.

Mocht je iets van het resultaat van deze of andere opdrachten van mij willen laten zien of bespreken stuur dan een foto van het werkstuk naar

martinheijnenart@heijnenart.com (heijnenart.com is de geactualiseerde website met werk van mij) en ik zal desgewenst aanwijzingen geven.

Produced by Josiah Brooks - © Jazza Studios - YouTube.com/DrawWithJazza
Proudly Sponsored by Newgrounds.com

Veel succes en plezier.

NASCHILDEREN VAN FOTO'S (aflevering 5)

Over Kopiëren, Kitsch en andere Kunstgrepen

Ongeveer een eeuw geleden ontstonden er nieuwe stromingen in de beeldende kunst, zoals het Expressionisme als gevolg van een nieuw tijdperk. De kunstenaar wilde zijn gevoelens en ervaringen op een nieuwe manier uitdrukken door een zekere vervorming van de geldende realistische weergave of romantische ideaal. Expressief kleurgebruik kenmerkte meestal zijn persoonlijke niet-academische beleefde werkelijkheid. Ook het gebruik van perspectiefregels moest het vaak ontgelden. Al die opvattingen vonden hun neerslag in het onderwijs en is ook zichtbaar in wat er bij Perspectief wordt geproduceerd. De ervaring van de Perspectiefleden van onze generatie met kunstuitingen en leerervaringen op gebied van tekenen en/of handenarbeid en/of textiele werkvormen is bijzonder divers. Ik heb ervaren, dat nieuwe leden beginnen op het niveau waarop ze in hun schoolperiode zijn gebleven, maar door inspanning en concentratie binnen hun veilige groep onder leiding van begeleiders kunnen ze zich snel ontwikkelen. Bewonderenswaardig om te zien !

In aflevering 3 geeft **Maria Heideveld** typerende voorbeelden van de kinderen van de Vlaamse kunstenaar Hippolyte Daeye uit de overgangperiode rond 1900 beïnvloed door zowel romantische, impressionistische als expressionistische bevriende kunstschilders. Het Franse "Fauvisme" (=wilde beesten) en Duitse expressionistische stromingen als "Die Brücke" en "Der Blaue Reiter" braken met tradities en beelden een meestal heftige realiteit uit. Het was een doorn in het oog van het Nazisme die propageerde, dat kunst ondergeschikt moest zijn aan hun ideologie. Zo werd ook het Bauhaus verboden met hun avant-gardistische vormgevingsidealen.

Direct na de 2^e wereldoorlog was het tekenonderwijs in ons land nog een treurige aangelegenheid

Kinderen, zoals ik, mochten alleen slechte tekenvoorbeelden kopiëren, zoals hieronder afgebeeld. Zo leerde ik, als 9-jarig jongetje, tekenen. Toch hield ik van dat kopiëren en was er ook trots op !

Maar er was nog hoop, mede dankzij mijn latere leermeesters !

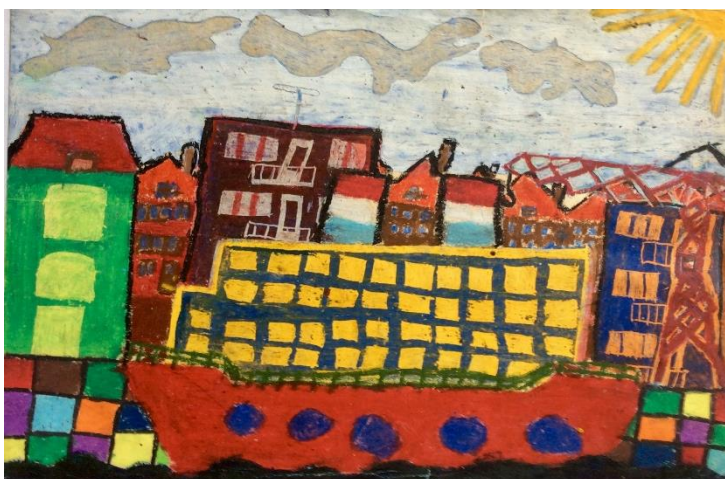
Ik ontdekte dat tekenen en handenarbeid toch belangrijker bleken te zijn dan een "zoethoudertje".

Uit het “Tekencahier van Tonny Rot” (1950)

Door onder meer de komst van “De Werkschuit (aan de Amstel tegenover Carré) drong het besef door bij hervormingsgezinde pedagogen dat in de opvoeding via zogenaamde “Vrije Expressie” kinderen beter bestand zouden maken tegen fascistische ideeën. Het motto werd: Nooit meer oorlog. Het gebruik van voorbeelden was taboe ! Langzamerhand veranderden de gangbare opvattingen binnen het onderwijs, zoals onze generatie zal herkennen. Het leidde in het onderwijs tot de zogenaamde “Geleide Expressie ”: Geef kinderen structuur door het aanbieden van geschikte onderwerpen, materiaal en technieken passend in hun belevingswereld met een zo groot mogelijke vrijheid: Dat werd nieuwe adagium van “Beeldende Vorming”. De belevingswereld van de kinderen was bepalend. De onderwijzer/leraar koos daarvoor geschikte onderwerpen.

Als “meester Rota” nam ik die visie van mijn tekenleraar op de Kweekschool over en bracht het daarna voor de klas in de praktijk. (zie afbeelding)

Haven van Rotterdam Wasco-tekening van Ferd, 10 jaar (1966)

De periode na 1950 bracht in de beeldende kunst een grote verscheidenheid aan opvattingen met nieuwe inzichten en integratie van de verschillende kunstvormen en toepassing van technische ontwikkelingen zoals foto en video, zowel maatschappijkritisch als experimenteel.

Beeldende vorming in het onderwijs werd beïnvloed door nieuwe kennis en inzicht in de waarnemingspsychologie enerzijds en thematisch onderwijs anderzijds. De onderwijswereld werd zich steeds meer bewust van de maatschappelijke relevantie. Ook de alledaagse toegepaste vormgeving en architectuur werd onderwerp van studie. De sfeer van vrijheid-blijheid en hobbyïsme verdween langzamerhand.

Als lerarenopleiding voor de vakken Teken en Handvaardigheid en Textiele Werkvormen richtten wij ons op het belang van het beeldend onderwijs voor de individuele ontplooiing en kunstzinnige en culturele vorming van leerlingen in het voortgezet onderwijs gericht op een zich snel ontwikkelende beeldcultuur. Mede doordat het belang van de beeldende vakken ook wetenschappelijk werd onderbouwd verdween heel langzaam het idee van vrijblijvendheid als ‘vrijtijds-vakken’.

Vrije expressie, “navelstaren,” hield nog hier en daar stand. Gelukkig gingen de beeldende vakken gebruik maken van kunst- en cultuurinformatie om de relevantie van het vak in de maatschappij te versterken. Denk bijvoorbeeld aan de invloed van televisie en reclame. Het gebruik van digitale middelen werd dan ook steeds belangrijker. Vakbroeders kregen steeds meer invloed en wisten de overheid te overtuigen van het grote belang van kunstonderwijs. In het voorgezet onderwijs werden daardoor de kunstvakken, de zogenaamde expressievakken, geleidelijk aan eindexamenvakken in het Voortgezet Onderwijs.

Inmiddels worden in de praktijk de beeldende vakken (tekenen, handvaardigheid en textiele werkvormen, muziek, dans en drama vaak zelfs geïntegreerd aangeboden als projectonderwijs. YouTube, Facebook e.a. zijn inmiddels onmisbare hulpmiddelen geworden.

De nieuwste inzichten door neuropsychologisch onderzoek (zie :”Ons creatieve brein” van Dick Swaab) toont aan, dat kunstzinnige vorming van groot belang voor de individuele en sociale ontwikkeling. Naast het rationele wordt ook het creatief denken in het algemeen bevorderd, hetgeen van groot belang is in een sterk veranderende samenleving.

Kerk, Kroeg of Kunst ?

Ik denk, dat veel leden van Perspectief, veelal rond de 70 jaar, zich in deze historische schets zullen herkennen en begrijpen, dat er niet één waarheid is. De invloed van de kunst-in-het-algemeen op ons vak heeft duidelijk gemaakt, dat er niets taboe of “ongeoorloofd” is, zoals **Cor Spil** zich afvroeg. Juist de individuele vrijheid van vormgeven staat bovenaan ook in onze club, er van uitgaande dat wij binnen Perspectief open staan voor opvattingen, meningen en overtuigingen. Iedereen moet zich welkom voelen als lid, ongeacht achtergrond en motivatie.

De sociale component is belangrijk in onze vereniging die zich kenmerkt door de grote groep ouderen, die dogmatische opvattingen schuwen, omdat die elkaars vrijheid belemmeren. Om onze creativiteit te bevorderen is wel een veilige en solidaire groep nodig. Beeldende vormgeving is geen geloof; daarvoor is de kerk. Het is geen praatgroep; daarvoor is de kroeg. Er zijn geen eindtoetsen; daarvoor is de school. Maar er zijn, hoop ik, wel grenzen aan onze beeldende activiteiten, zoals kitsch, kopiëren en plagiaat ! En daarin kunnen onze begeleiders ons ook deskundig te adviseren als vertegenwoordigers van een overheersende beeldcultuur.

Na het verschijnen van de eerste aflevering in deze serie over het gebruik van foto's ontving ik van **Roland Spijker** de volgende tekst:

“Ik begrijp absoluut niet wat je voor bezwaar hebt tegen het schilderen (of zoals ik doe pasteltekenen) naar aanleiding van een foto. Ik maak foto's wanneer ik ergens buiten een leuke compositie zie en leg het vast ter herinnering zodat ik later een tekening kan maken. Er is voor mij geen essentieel verschil of ik de tekening ter plaatse gemaakt heb. Wanneer ik er

mee bezig ben kan ik de sfeer nog goed proeven. Ik streef dan niet naar een exacte kopie van de foto, als ik de sfeer maar te pakken krijg. Er is ook niet altijd gelegenheid om ter plaatse te werken.....”

Ik antwoordde hem, dat ik dat niet beweerd heb en dat ik zelf ook gebruik maak van foto's.

Ik toon daarom mijn werkwijze aan de hand van onderstaande tekening van een model op donderdagavond bij Maria Heideveld. Ik maakte dit portret van **kapper Koos**. Na mijn tekening maakte ik een foto exact vanuit dezelfde tekenhoek en verwerkte dat thuis zoals hieronder afgebeeld. Ik wil mijn (bekende) model altijd eerst zien om zo dicht mogelijk te blijven bij mijn beleving van zijn/haar karakteristiek. De gelijkenis vereist nu eenmaal, zoals aangetoond, dat de verhoudingen nauwkeurig moeten kloppen om een overtuigende gelijkenis mogelijk te maken.

Foto en portret van kapper Koos (houtschool)

Voor het boetseren van een gelijkende volledig **ruimtelijke portretkop** aan de hand van slechts één foto geldt nog sterker, dat zo'n poging **altijd** tot mislukken gedoemd is, zeker als het model niet “voor handen” is. Een platte foto suggereert namelijk diepte die je wel denkt te zien, maar die totaal ontbreekt. Dit geldt voor al het ruimtelijk werk zoals beeldhouwen en boetseren !

Ton Rota

Kunstbeschouwing Maria Heideveld nr. 7

Gebruik van foto's in breder perspectief

Nu er in de club discussie is over het wel of niet gebruik van foto's , wil ik de discussie in een breder perspectief zetten.

Door de uitvinding van de fotografie begin 19e eeuw was Breitner als fotograaf- schilder ook bezig met die materie.

Voor die tijd vanaf ongeveer 1430 gebruikte men al een soort camera.

Er was echter geen afdrumpapier en procedé en de schilder moest de projectie zelf tekenen en inkleuren.
Dit gebeurde met de camera obscura.
De camera obscura,
In de 15e eeuw heeft men al gebruik gemaakt van hulpmiddelen om beeld over te brengen.
In de buurt van Gent was in die tijd al een lenzen fabriek.
Men ontdekte, dat met een lens en licht een beeld kon overgezet worden.
Gezichten werden nog niet als persoonlijke portretten afgebeeld.
Plotseling zonder enige overgang gebeurde dit wel.
De Vlaamse primitieven zijn daar een goed voorbeeld van.
Toch kun je zien, dat er een primitieve camera is toegepast.
De kleding met patronen werden voorheen niet ruimtelijk afgebeeld.
Met de camera zie je de patronen met de plooien in de stof meegaan.
Met de camera obscura kun je maar een klein gedeelte afbeelden, niet meer dan een gezicht.
Dus men moest de camera steeds een stukje verplaatsen en men ziet dat de delen niet goed op elkaar aansluiten op het schilderij.
Dit wordt gecamoufleerd door een donkere achtergrond en donker tussen de figuren.
De figuren zitten elkaar vaak in de weg.
Ook zie je, dat de ene figuur soms veel langer is in verhouding dan de andere.
In de schuttersstukken van Frans Hals zie je dat heel goed. Daar is een schutter soms wel drie meter lang.
Schilderijen met behulp van een camera obscura zijn of heel klein of zijn een collage van kleine onderdelen: details van handen, kleding, voeten, fragmenten van landschappen en stillevens.
Of een portret dichtbij of veraf staat maakt niet uit. Zij zijn allemaal in detail geschilderd .
Schilderingen met een camera obscura hebben zware schaduwen die in een richting staan ondanks de plek die ze in het schilderij innemen.
De meeste figuren zijn frontaal geschilderd.
In de 16e eeuw waren lenzen beter van kwaliteit en kon men een groter beeld krijgen. Caravaggio gebruikte de lens op een intensieve manier en was een voorbeeld voor de Europese schilderkunst. De navolgers werden Caravaggisten genoemd Hoe werkt de camera obscura?
Je zet een lens in een stuk karton of plaat. Het geheel plaats je als deur tegen een donkere ruimte. Tegen de achterkant van die ruimte prik je een vel papier. Voor de lens zet je een sterke lamp.
Ga tussen de lens en de lamp zitten, dan komt in de donkere ruimte de afbeelding in kleur op zijn kop op het vel papier. Dit kun je overtrekken en heb je een exacte afbeelding.

Portrettekening van Ingres.

Hij werkte met de camera obscura, het portret heeft hij verder uitgewerkt, de kleding is zeer schetsmatig.

Als je goed kijkt is de tekening in twee gedeelten getekend, de camera kan maar een klein gedeelte tegelijk afbeelden.

In de tweede tekening(hij lijkt exact hetzelfde) is het hoofd 8% kleiner gemaakt door Hockney. Dit klopt beter.

Anthony van Dijck

In dit schilderij zijn de gezichten van dichtbij geschilderd dus niet van onderaf zoals zou moeten.

De afstand tussen de gezichten is veel groter dan de afstand tussen de handen.

Het gezicht van de vrouw is veel te klein.

Zo lijkt ze wel drie meter lang.

Als opdracht kun je zoeken naar een schilderij waarop te zien is dat het met de camera obscura is geschilderd.
Ik heb gelezen, dat in de plaats van een lens ook een scheerspiegel gebruikt kan worden. Dat heb ik nooit uitgeprobeerd.

Veel succes,
Maria

(Dit is een kleine samenvatting van het boek: Secret Knowledge,
Rediscovering the Lost Techniques of the old Masters, David Hockney).

Berichtje van Thea

Ik stuur per mail foto's van mijn werk naar Paulus Baars en ben heel erg tevreden over zijn feed back op mijn werk! Daar leer ik veel van en het is zeer uitgebreid. Ook van anderen heb ik gehoord dat ze hier erg tevreden over zijn.

Met vriendelijke groet,
Thea Bremer

Opdrachten van Fré Ham

Fré Ham heeft twee weken achter elkaar haar groep de volgende opdrachtjes gegeven:

1. Maak een interieur studie of schilderij, gebruik hierbij je schetsen van de vorige week,
2. vandaag een haiku, een Japans 3- regelig gedicht, met 5, 7, 5 lettergrepen, maak hier een illustratie bij.

"een blauwe reiger
't water kabbelt aan zijn poot
in 't avondbriesje"
(gedicht van Buson)

3. Teken wat vissen.

En een volgende keer:

1. n.a.v. de schets van vissen, maak eens een onderwaterlandschap, gebruik je schetsen van vorige week, je kunt hier veel kanten mee op, een tropisch landschap, een aquarium, verzin maar wat leuks.
2. nog maar eens een haiku

"wat viel in 't water
zo diep in het zomerbos
een bloem, een besje"
(Buson)

3. Nu we toch waterig bezig zijn, schilder of teken een rivier oever, misschien een boompje erbij? een bootje, een weide op de achtergrond, je hebt veel mogelijkheden.

De houtgroep had dinsdagavond volop de ruimte op het plein achter ons atelier.

Redactie van de Nieuwsbrief Perspectief

nieuwsbrievenperspectief@gmail.com